Ýaz paslynyň gelmegi bilen, tebigatyň täsin keşbe gelýändigi hiç kimi parhsyz goýmasa gerek?! Baglaryň gülläp, al-elwan bolmagy, meýdanyň ýaşyl “ýapynja” ýapynmagy, kömelekleriň “jyklaşyp” ünsi çekmegi bilen bir hatarda, älemgoşar hadysasy hem ýygy-ýygydan duş gelýär.

Älemgoşar suw damjalarynda ýagtylygyň döwülmegi, şöhlelenmegi we difraksiýa prosesleri sebäpli ýüze çykýan atmosferadaky optiki hadysadyr. Älemgoşar Günüň garşysynda ýerleşýän buludyň, öz gezeginde bu bulatdan ýagyş ýagýar, fonunda görünýän köp reňkli uly ýaýdyr.

Älemgoşaryň köp reňkli spektri üznüksiz bolsa-da, adat boýunça 7 reňki tapawutlandyrýarlar. Özi üçin 7 – lik belginiň aýratyn simwoliki manysy bolan Isak Nýuton älemgoşarda 7 reňki ilkinji bolup saýlan hasaplanýar. Ol gündizki şöhläni prizmada öwürmek bilen, ekranda älemgoşaryň dürli reňklerini gördi. Gören zatlaryndan soň, olardan ýedi esasy reňki kesgitledi. Bu reňkler: gyzyl, mämişi, sary, ýaşyl, gök, açyk gök we açyk gyrmyzy .

Biz gün şöhlesiniň ýagyş damjalaryndan geçeninde döwülýändigi üçin , edil şöhläniň prizmadan geçip döwlüşi ýaly, älemgoşary görýäris. Hakykatda, gün şöhlesiniň daş görnüşi ak bolsa-da, älemgoşarda görýän ýedi reňkimizden ybaratdyr.

Älemgoşaryň döreýşi baradaky ylmyň taryhy 1637-nji ýylda fransuz filosofy we tebigatçysy Rene Dekartyň älemgoşaryň emele gelmeginde damjanyň rolunyň bardygyna ilkinji gezek düşünmeginden başlaýar.

Bu täsin hadysa Asmanda peýda bolup, hökmany ýagdaýda, ünsi özüne çekýär. Dürli halklarda älemgoşar bilen baglanyşykly köp rowaýatlar we ertekiler bar. Rus ýyl ýazgylarynda älemgoşara gysgaça “jennet arkasy” ýagny, “raýskiý duga” diýilýär.

Ýokardan seredilende älemgoşaryň doly tegelege meňzeýändigini bilýärdiňizmi? Bu gaty seýrek hadysadyr. Ýöne käwagt uçarda uçmaga gelen adamlar älemgoşary doly tegelek hökmünde görüp bilerler. Köplenç ony ýazda ýa-da güýzde synlamak bolýar. Çünki bu wagtlar gysga, ýöne güýçli ýagyş ýagýar.

Gyş älemgoşary halo hadysasydyr. Bu suw damjalary (adaty älemgoşar ýaly) tarapyndan däl-de, buz kristallary tarapyndan döredilen älemgoşardyr.

Hürmetaý HASANOWA
Lebap welaýatynyň

Все права защищены

save pdf date >>> 22.11.2024

**Çärjew etrabynyñ
29-njy orta mekdebiñ
baslangyç synp mugallymy**

Все права защищены